

să semene, de la un moment dat, cu cele ale lui Salieri), flankat și disputat de pătimașa *Stella* (Angela Petrean) și întristata Doamnă Sommer, de fapt, *Cecilia* (Adriana Ghiniță), plus *Lucia* (Sabrina Ivașchievici), un vechil (Călin Stanciu), o impetuoasă hangiță (Mariana Tofan-Arcereanu) și *Annchen* (Amalia Bordaș) plus *Karl* (același Andrei Elek). Numai că istoria curge prea lent, iar practica de inversare a semnelor grație căreia vulgarul ia locul nobilului, lipsa de respect se substituie respectului, iar luarea în răspăr înlocuiește seriosul, practică ce definește parodia însăși, e cam mult amănată, prețul plătit în schimb fiind acela al instalării unor zeci de minute bune de plictiseală pe care se străduiesc să le compenseze abilitățile de creator de tablouri teatrale ale regizorului (altminteri și un bun *light-designer*, dublat aici de ing. Lucian Moga) și ale scenografului Doru Păcurar, dornici să construiască, grație unui ingenios sistem de pânze, imagini de o plasticitate deosebită ce trimit către epoca în care a fost creată piesa. De abia către sfârșit, când enigmele și poznele încep a se descâlci, iar istoria e reluată în ritm rapid, ca în spectacolele de bălci, ori ca în fotograme, se ajunge la adevărata cheie a montării, cheie ce ar fi trebuit să-i fie stilul. Tatonările prea îndelungate se arată păgubitoare pentru ceea ce ar fi putut fi spectacolul cu *Stella* în cazul în care parodia ar fi reprezentat „blatul“ și nu doar „glazura“ montării.

Teatrul Clasic „Ioan Slavici“ din Arad – *Stella de Johann Wolfgang Goethe*. Traducerea: Jean Livescu. Regia: Ștefan Iordănescu. Decoruri: Doru Păcurar. Costume: Krisztina Nagy. Light-design: ing. Lucian Moga. Cu: Angela Petrean, Adriana Ghiniță, Ovidiu Ghiniță, Sabriana Iașchievici, Călin Stanciu, Mariana Tofan-Arcereanu, Amalia Bordea, Andrei Elek. Data reprezentației: 12 octombrie 2006.

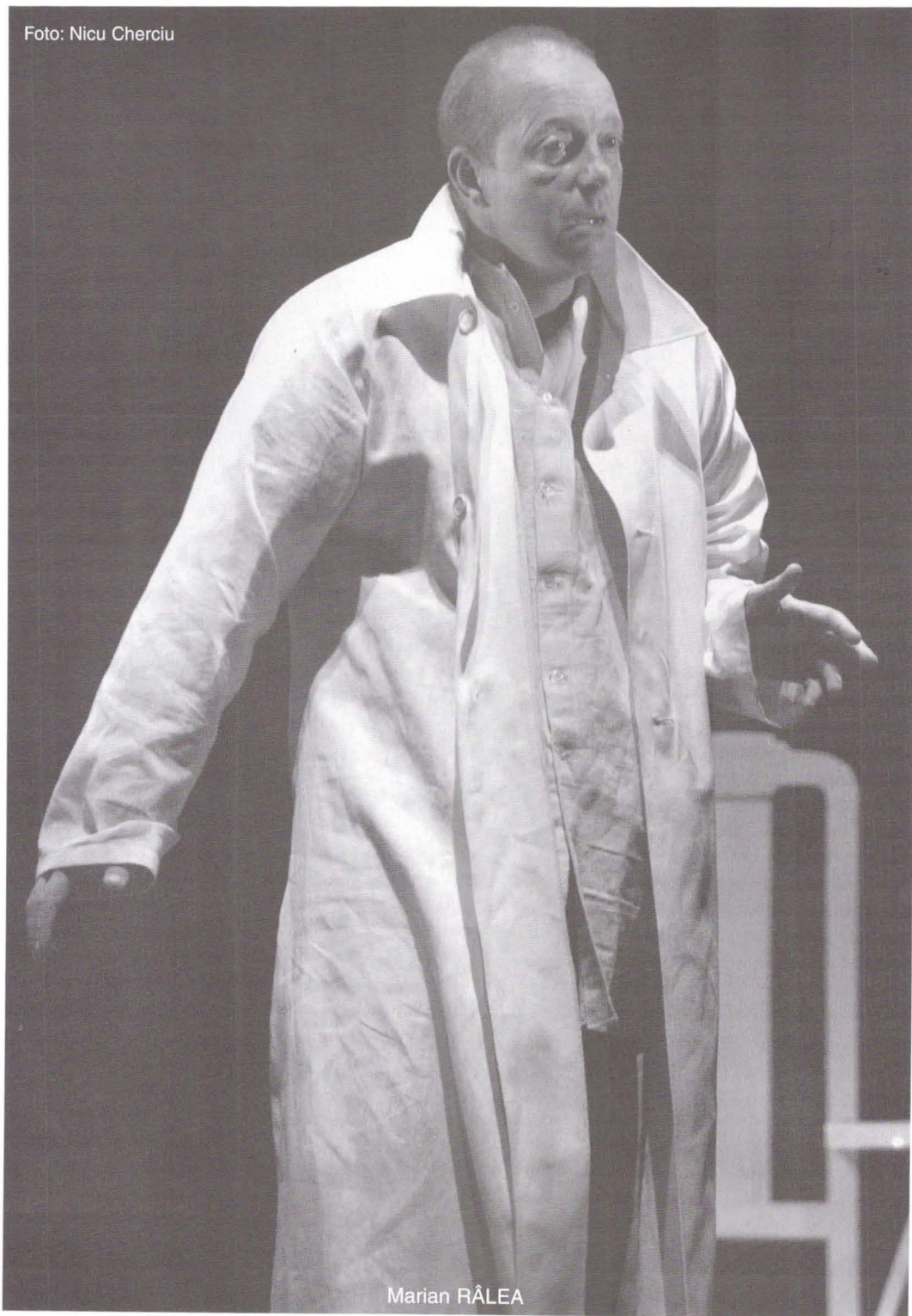
Mircea GHIȚULESCU

Cluj

REGELE LEAR, un manual de cruzime infantilă

Regele Lear este un dispozitiv (o „mașinuță“ îi spunea Constantin Noica) inventat de Shakespeare pentru a pipăi asperitățile lumii. Tompa Gábor ne spune, în recenta premieră de la Teatrul Național „Lucian Blaga“ din Cluj că este un caz de paricid disimulat. Goneril și Regan, sceleratele fiice ale regelui nebun care și-a împărțit regatul, nu doar îl fac să-și piardă mințile, ci îlucid pas cu pas. Un film proiectat în prolog rezumă întreaga tragedie în câteva zeci de secunde: trei fetețe înarmate cu trei cuțitoaie, împart o rodie zemoasă din care țâșnește suc de sângeriu. Este o perfectă introducere în manualul de cruzime infantilă care este, în fond, *Regele Lear*. Familiarizat cu dramaturgia modernă (ne-a dat cea mai clară viziune asupra unui text incomprehensibil cum este *Cântăreața cheală* de Eugène Ionesco și, recent, un fabulos *Așteptându-l pe Godot* de Samuel

Foto: Nicu Cherciu

Marian RĂLEA

Anca HANU și Marian RĂLEA

Beckett, un autor nu mai puțin dificil pe care l-a citit și l-a „ilustrat“ scenic în cele mai surprinzătoare implicații), lui Tompa Gábor întorcerea la Shakespeare i se pare, probabil, o mare ușurare. Dar, dacă *Hamlet* (Teatrul Național din Craiova) era o ingenioasă conferință despre invazia teatrului în realitate în asemenea manieră încât frontiera dintre actori și ființele reale era complet abolită, în *Regele Lear* simte bucuria renunțării la orice teorie. „Arlechinul de cârpe“ sau clovnul pe care îl reprezintă atât de constant Marian Râlea în teatrul românesc s-a dovedit extrem de semnificativ în rolul titular, pentru că ne face să vedem în Lear un clovn patetic, cu fiecare pas spre moarte al tatălui care a renunțat să fie rege, într-un spectacol *nou* pentru că nu refuză nici o clipă *patetismul*. Un clovn, îți zici, asta și este regele Lear, dar unul copilăros, genuin. Și ne amintim de spectacolul cu *Woyzeck* de la Bulandra, unde Tompa Gábor avea, de asemenea, nevoie de privirea diafană și ingenuitatea lui Marian Râlea. Actorii pe care îi alege (o frumoasă surpriză pentru cei ce nu au văzut de mult un spectacol la Cluj-Napoca) sunt puși să lucreze la vedere, fără ascunzișuri, efectul contactului fiind eficient, imediat, emoționant, deși ar părea calea cea mai ieftină către public. Imaginea finală cu Lear cărând trupul neînsuflețit al Cordeliei cu mâinile atârând ca aripile unui albatros ucis este apogeul acestei patetism în care puțini mai credeau. Nimic nu este trimis în abstract, totul se petrece în cel mai palpabil context realist suportabil în teatru. Tonul este decis, tăios, concret încă din prima scenă a jurămintelor de iubire și a împărțirii regatului. Este adus în scenă nu regatul însuși ce va fi împărțit, dar imaginea lui cartografiată: un sul uriaș ce acoperă toată suprafața scenei. Sfâșierea regatului nu este doar vorbită, ci executată la vedere. Această regie concretă sau ieșire din metaforă (niciodată completă, pentru că, din fericire, teatrul nu va putea fi niciodată realist) este împinsă de Tompa foarte departe. *Edgar* (Ionuț Caras), nefericitul fiu legitim al lui Gloucester, alungat în pădure prin unelțirile bastardului *Edmund* (tipul de intrigant nociv dar seducător jucat cu patos de Dan Chiorean), este urmărit de doi dobermanii adevărați. Sunt lupte veritabile, curge sânge, se aud pumnale sfâșiind carnea. Cred, pe de altă parte, că secretul succesului se explică și prin apariția simultană a trei viitoare (dacă nu cumva prezente) mari actrițe în fiicele regelui Lear: Ramona Dumitrescu, semeață și provocatoare în *Goneril*; Elena Ivanca statuară și impenetrabilă în *Regan*; Anca Hanu, retrasă în partitura devotată a *Cordeliei*, care ne uimește, nu numai cu citatele din Chaplin, dar și cu performanțele sale acrobatice în rolul Bufonului. Pentru că, spune Tompa Gábor „e foarte evident faptul că Nebunul și Cordelia, care nu se întâlnesc niciodată pe scenă, sunt niște personaje cel puțin complementare“.

Teatrul Național „Lucian Blaga“ Cluj-Napoca – Regele Lear de William Shakespeare.
Traducere de Dragoș Protopopescu, revăzută de Tompa Gábor și Visky András. Regia: Tompa Gábor. Decorul: Andrei Both. Costumele: Carmencita Brojboiu. Muzica: Iosif Herteș. Cu: Marian Râlea (*Regele Lear*), Ramona Dumitrescu (*Goneril*), Elena Ivanca (*Regan*), Anca Hanu (*Cordelia și Bufonul*), Cornel Răileanu (*Contele de Gloucester*), Adrian Cucu (*Regele Franței*), Bács Miklos (*Ducele de Cornwall*), Dragoș Pop (*Ducele de Albany*), Cătălin Herlo (*Ducele de Kent*), Ionuț Caras (*Edgar*, fiul lui Gloucester), Dan Chiorean (*Edmund*, fiul nelegitim al lui Gloucester), Cristian Rigman (*Oswald*), Ion Marian (*Bătrânul*), Petre Băcioiu (*Doctorul*). Premiera: 24 octombrie 2006.